

پاسخ نامه اصول فقه

سوال 71

مطلق یعنی بدون قید: «به فقیران کمک کنید» → همه فقیران، بدون شرط خاص.

مقید یعنی همراه قید:

انسان مؤمن،

برده سالم،

دانشجویان حقوق → همه اینها محدود و مقید هستند.

سوال 72

مطلق: دلالت بر طبیعتی می کند بدون هیچ قید یا شرط → مثل «انسان» (هر انسانی).

مقید: همان طبیعت است ولی با قیدی همراه شده →
مثل «انسان عادل».

گزینه 1 اشتباه است، چون مطلق الزاماً همه افراد را در بر نمی‌گیرد؛ ممکن است در مقام استعمال محدود شود.

گزینه 3 دقیق نیست چون مطلق در ذات خودش محدود نیست.

گزینه 4 هم غلط است چون مطلق و عام یکی نیستند؛
عام دلالت بر عموم افراد دارد، ولی مطلق دلالت بر طبیعت بدون قید دارد.

سوال 73

ظاهر: لفظی است که به یک معنا ظهور دارد ولی
احتمال معنای دیگر هم می‌رود (مانند «شیر»).

نص: لفظی است که جز یک معنا را نمی‌رساند و تأویل
در آن راه ندارد (مانند «دو رکعت نماز صبح واجب

است»).

- ❌ گزینه 1 اشتباه است چون ظاهر قابلیت تأویل دارد.
- ❌ گزینه 3 غلط است چون تفاوت نص و ظاهر به محل استعمال (عرف یا قرآن) ربطی ندارد.
- ❌ گزینه 4 هم نادرست است چون هر دو در اصول فقه کاربرد دارند.

سوال 74 ✓

مجمل = لفظی که به خاطر چند احتمال، معنایش مبهم است و برای فهم آن نیاز به بیان یا قرینه داریم.

مثل واژه‌ی «قُرء» در فقه که هم به «ظهر» (پاکی) و هم به «حیض» (عادت ماهانه) معنا شده است.

❌ 1 = تعریف «ظاهر» است.

❌ 2 = بیشتر شبیه به «مؤول» است.

✗ 4 = به «ظاهر قابل تأویل» نزدیک است، نه مجمل.

سوال 75 ✓

محکم: لفظی روشن و آشکار که فهم آن برای عرف آسان است → مثل «نماز را برپا دارید».

متشابه: لفظی که معنای آن مبهم است و بدون تفسیر یا بیان خاص نمی‌توان مقصود را فهمید → مثل آیات صفات خداوند.

✗ 1 برعکس است.

✗ 3 و 4 تعریف‌های اشتباه‌اند و مغالطه ایجاد می‌کنند.

سوال 76 ✓

اذن در «سکونت در اتاق» شامل لوازم متعارف آن مثل استفاده از روشنایی، خوابیدن، گذاشتن وسایل

شخصی است.

✗ اجاره دادن به دیگری (2)، برگزاری مجلس شلوغ (3)، یا تغییر در ساختار (4) از لوازم عرفی سکونت نیستند و نیاز به اذن جداگانه دارند.

سوال 77 ✓

وحدت ملاک یعنی:

وقتی حکمی در نص یا دلیل شرعی برای موردی خاص آمده، اگر علت یا ملاک آن حکم را بفهمیم، می‌توانیم همان حکم را برای موارد مشابه هم تعمیم دهیم.

سوال 78 ✓

علت حکم خمر در نص مشخص نشده.

فقیه علت را بررسی و کشف می‌کند: مست‌کنندگی.

پس هر مسکر دیگری که مست‌کند، حکم مشابه دارد.

این همان تنقیح المناط است: کشف علت حکم از نص

برای تعمیم به موارد مشابه.

سوال 79

تخریج مناط = تعیین موضوع حکم پس از کشف علت.

تنقیح المناط = کشف علت حکم از نص.

1 → علت = تنقیح

3 و 4 → مرتبط نیستند

سوال 80

کتاب → قرآن درباره نماز (1)

سنت → روایت از امام صادق (2)

عقل → نظر عقل درباره ضرر خوردن مسموم (3)

اجماع → توافق فقها

حكم قاضی (4) → جزو ادله اربعه نیست، بلکه عمل شخصی است و منبع شرعی محسوب نمی شود.